

22x

Rolnummer 97/2901

Datum vonnis: 22 december 1999

ARRONDISSEMENTSRECHTBANK 'S-GRAVENHAGE
Sector Civiel recht - Enkelvoudige Kamer

Vonnis in de zaak met rolnummer 97/2901 van:

De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid
GOEDEWAAGEN GOUDA B.V.,
gevestigd en kantoorhoudende te Nieuw Buinen,
eiseres in conventie,
verweerster in reconventie,
procureur: mr W. Taekema,
advocaat : mr R.G. Snouckaert van Schauburg te Utrecht,

tegen

De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid
BOLS BENELUX B.V.,
wonende te 's-Gravenhage,
gedaagde in conventie,
eiseres in reconventie,
procureur: mr H.C. Grootveld,
advocaat : mr P.A.M. Hendrick te Amsterdam.

Partijen worden hierna aangeduid als Goedewaagen en Bols.

De rechtbank heeft kennis genomen van de volgende stukken:

- het exploit van dagvaarding d.d. 29 juli 1997;
- de conclusie van eis;
- de conclusie van antwoord tevens houdende conclusie van eis in reconventie, met producties;
- de conclusie van repliek in conventie, tevens antwoord in reconventie, tevens eisvermeerdering, met producties;
- de conclusie van dupliek in conventie tevens conclusie van repliek in reconventie, tevens houdende akte tot verzet, met één productie;
- het tussenvonnis d.d. 7 juli 1998 van de rolrechter, waarbij het verzet van Bols tegen de eisvermeerdering werd afgewezen;
- de conclusie van dupliek in reconventie, met producties;
- de akte houdende uitlating producties van Bols;
- de akte houdende overlegging producties van Bols;
- de pleitnotities van mrs Hendrick en Snouckaert van Schauburg d.d. 11 oktober 1999.

RECHTSONDERWEGINGEN

In conventie en in reconventie:

De feiten

1. Als enerzijds gesteld en anderzijds erkend dan wel niet (voldoende) weersproken, alsmede op grond van de in zoverre niet weersproken inhoud van de producties, staat tussen partijen het volgende vast:

- a. Goedewaagen is producent van diverse Delfts Blauwe sier- en gebruiksartikelen.
- b. Sinds 1959 geeft de KLM aan een exclusieve groep intercontinentale passagiers (aanvankelijk de eerste klas passagiers en na de afschaffing van de eerste klas de business-class passagiers) op hun vlucht Delfts Blauwe miniatuurhuisjes gevuld met jenever ten geschenke.
- c. De eerste miniatuurhuisjes werden door de KLM betrokken van de distilleerderij Rynbende en de Plateelbakkerij Zuid-Holland (PZH). Totdat PZH in 1964 in staat van faillissement werd verklaard, werden 18 modellen ontwikkeld en op de markt gebracht.
- d. Na het faillissement van PZH zijn de moedervormen van het Delfts Blauw sieraardewerk van PZH, waaronder die van de 18 KLM-huisjes, overgenomen door Goedewaagen's Koninklijke Hollandsche Pijpen- en Aardewerfabrieken B.V. Rynbende was intussen opgegaan in Henkes Verenigde Distilleerderijen B.V. (verder te noemen: Henkes).
- e. Van 1964 tot 1981 heeft Goedewaagen's Koninklijke Hollandsche Pijpen- en Aardewerfabrieken B.V. miniatuurhuisjes geleverd aan Henkes ten behoeve van de KLM. In die tijd is het assortiment huisjes uitgebreid tot 36 modellen.
- f. In 1981 heeft Henkes de relatie met Goedewaagen's Koninklijke Hollandsche Pijpen- en Aardewerfabrieken B.V. beëindigd vanwege een door deze onderneming doorgevoerde prijsverhoging. In 1982 is die onderneming, mede als gevolg van het wegvalen van Henkes als opdrachtgever, failliet gegaan.
- g. Bij vonnis in kort geding d.d. 29 april 1982 van de president van de rechtbank te Rotterdam, gewezen tussen Henkes en de KLM als eiseressen en Goedewaagen's Koninklijke Pijpen- en Aardewerfabrieken B.V. als gedaagde, is een door Henkes en de KLM gevorderd verbod tot het fabriceren en verhandelen van zes oud-Hollandse huisjes aan hen ontzegd. De president overwoog daartoe, kort gezegd, dat er geen sprake was van schending van industriële eigendomsrechten en evenmin van onrechtmatige daad.
- h. In het kader van de doorstart van Goedewaagen's Koninklijke Pijpen- en Aardewerfabrieken B.V. heeft Goedewaagen, met toestemming van de rechter-commissaris, van de curator gekocht:
 - de onroerende goederen waarin het bedrijf werd uitgeoefend;
 - de inventaris vallende onder het bodembeslag van de fiscus zowel die te Nieuw Buinen als die te Gouda;
 - de voorraden grondstoffen halffabrikaten en gereed produkt;
 - de goodwill en handelsrelaties.
- i. Op 25 maart 1983 hebben Goedewaagen en Henkes een overeenkomst gesloten, waarin onder meer het volgende is opgenomen:

In overweging nemende,

DAT GOEDEWAAGEN de activiteiten van en met uitsluiting van Goede-

waagen's Koninklijke Pijpen en Aardewerkfabrieken B.V. heeft overgenomen en wel tenminste met betrekking tot aardewerk/porseleinen huisjes;

DAT HENKES een geschil heeft met Goedewaagen's Koninklijke Pijpen en Aardewerkfabrieken B.V. als omschreven in de door HENKES geproduceerde stukken in Kort Geding voor de President Arrondissementsrechtbank te Rotterdam dd. 25 maart 1982;

DAT HENKES en GOEDEWAAGEN (als rechtsopvolger) het nog niet uitgedeelde geschil in der minne willen regelen danwel niet wensen te zien ontstaan tussen HENKES en GOEDEWAAGEN.

ZIJN OVEREENGEKOMEN ALS VOLGT:

Artikel 1:

*HUISJES - in aardewerk danwel porselein uitgevoerde huizen;
KLM-HUISJES - HUISJES bestemd om door HENKES aan de KLM te worden geleverd.*

Artikel 2:

GOEDEWAAGEN zal geen HUISJES produceren danwel laten produceren, ook niet voor exportdoeleinden, dan ten behoeve van HENKES.

Artikel 3:

*GOEDEWAAGEN zal gedurende 1983 50.000 KLM-HUISJES aan HENKES leveren.
(...)*

Artikel 4:

In een specifieke leveringsovereenkomst te sluiten tussen HENKES en GOEDEWAAGEN zullen bepalingen worden opgenomen als: prijs, monsterregeling, kwaliteit en kwaliteitscontrole, nadere specificaties, leverings-tolerantie.

Artikel 5:

*Met betrekking tot HENKES' behoefte aan KLM-HUISJES voor de jaren na 1983, zal het 50/50 principe (tussen Elesva B.V. en GOEDEWAAGEN) worden gehanteerd, dat wil zeggen: indien en voorzover er steeds per jaar overeenstemming wordt bereikt over prijs en kwaliteit.
(...)*

Op enig moment in 1984 zal op verzoek van GOEDEWAAGEN een bespreking plaatsvinden tussen GOEDEWAAGEN en HENKES om te kunnen bezien of het hiervoor aangegeven 50/50 principe kan worden verlaten en wel in dier voege dat GOEDEWAAGEN tot honderd procent (100%) aan HENKES' behoefte aan KLM-HUISJES zou kunnen gaan voldoen.

Artikel 6:

Indien Elesva B.V. als leverancier van KLM-HUISJES aan HENKES wegvalt zal GOEDEWAAGEN recht van voorkeur hebben met betrekking tot het weggevallen gedeelte.

Artikel 7:

GOEDEWAAGEN zal, op eerste verzoek daartoe, door HENKES van zijn verplichting als verwoord in artikel 2 van deze overeenkomst worden ontslagen zodra HENKES geen HUISJES meer voert en ook de KLM geen KLM-HUISJES meer aan zijn klanten aanbiedt.

Van zo'n verzoek kan ook sprake zijn indien HENKES minder dan 20.000 HUISJES per jaar voert ongeacht de herkomst van de huisjes.

Artikel 8:

GOEDEWAAGEN erkent de auteursrechten van HENKES op de bestaande en toekomstige KLM-HUISJES.

- j. Goedewaagen heeft van 1983 tot september 1996 KLM-huisjes geproduceerd voor Henkes en haar rechtsopvolgster Bols. Goedewaagen heeft in die periode de (moedervormen van de) KLM-huisjes met de nummers 51 t/m 54 en 58 t/m 69 vervaardigd.
- k. Henkes/Bols heeft van 1983 tot 1992 eveneens KLM-huisjes betrokken van Elesva B.V. In 1992 is het contract met Elesva B.V. beëindigd waarna Bols heeft gecontracteerd met achtereenvolgens een Koreaans en een Taiwanees bedrijf.
- l. Voor alle KLM-huisjes geldt dat het gaat om miniaturen, gebaseerd op bestaande oud-Hollandse panden, echter geen exacte replica's daarvan. De serie KLM-huisjes bestaat inmiddels uit 78 verschillende modellen.
- m. Een factuur d.d. 31 maart 1995 van Goedewaagen aan Bols ten bedrage van f 24.640,46 wegens geleverde KLM-huisjes is onbetaald gebleven.
- n. Goedewaagen heeft in de loop van 1996 Delfts Blauwe miniatuur aardewerken huisjes op de markt gebracht.
- o. Bij brief d.d. 4 september 1996 heeft Bols de hierboven onder i. bedoelde raamovereenkomst d.d. 25 maart 1983 buitengerechtelijk ontbonden. Als redenen daarvoor gaf zij op dat de kwaliteit van de geleverde huisjes onvoldoende was (de kleuring was onacceptabel, er was geen sprake van een consistente uitvoering en éénderde van de huisjes lekte) en dat Goedewaagen in strijd met het gestelde in artikel 2 van de overeenkomst Delfts Blauwe huisjes op de markt bracht die praktisch identiek waren aan KLM-huisjes.
- p. Bij brief d.d. 27 september 1996 heeft Goedewaagen tegen de ontbinding van de raamovereenkomst geprotesteerd.
- q. Bij -in kracht van gewijsde gegaan- vonnis in kort geding d.d. 7 mei 1997, gewezen tussen Henkes en Bols als eiseressen en Goedewaagen als gedaagde, heeft de president van deze rechtbank Goedewaagen bevolen om met onmiddellijke ingang het op de markt brengen van Delfts Blauwe huisjes als in het vonnis bedoeld, dan wel andere Delfts Blauwe huisjes die verwarringwekkende gelijkenis vertonen met de KLM-huisjes, te staken en gestaakt te houden, zulks op verbeurte van een dwangsom van f 25.000,-- voor elke overtreding, tot een maximum van f 1.000.000,--.

- r. De president heeft daartoe overwogen (zakelijk weergegeven) dat de individuele KLM-huisjes zijn te beschouwen als voortbrengselen met een eigen, oorspronkelijk karakter, die het persoonlijk stempel van de maker dragen en als zodanig voor auteursrecht vatbare werken zijn. Vervolgens heeft de president vastgesteld dat de door Goedewaagen op de markt gebrachte huisjes niet als veelevoudigingen van de KLM-huisjes zijn aan te merken. Vervolgens heeft de president het volgende overwogen:

Het vorenstaande neemt evenwel niet weg dat de (Delfts Blauwe) Goedewaagen-huisjes sterke gelijkenis vertonen met de KLM-huisjes, juist op die punten waarop bij het ontwerp de keuzes moeten worden gemaakt (...). De Goedewaagen-huisjes sluiten in hun dimensionering, detaillering en materiaalgebruik zo nauw aan bij de serie KLM-huisjes, dat de totaalindruk van beide series dezelfde is. De aanwezige verschillen waarop namens Goedewaagen is gewezen, voor zover dat al om zichtbare kenmerken gaat, vallen bij de overeenkomsten in het niet. Zo valt het ontbreken van de logo's van KLM en Bols alsmede van het modelnummer slechts op wanneer men de achterzijde van de huisjes in ogenschouw neemt en zal de vierkante vorm van de schoorsteentjes alleen bijzonder alerte beschouwers als een afwijking van die van de KLM-huisjes opvallen. Het is derhalve alleszins aannemelijk dat bij het met de KLM-huisjes vertrouwde publiek, indien het de Goedewaagen-huisjes in winkels te koop ziet aangeboden, de indruk kan ontstaan dat de KLM-huisjes niet meer exclusief voor uitverkoren KLM-passagiers verkrijgbaar zijn. Dat daardoor afbreuk wordt gedaan aan het exclusieve en prestigieuze karakter van de KLM-huisjes (en daarmee aan de kennelijk bestaande wervende kracht van dit relatiegeschenk) behoeft geen nader betoog. Het standpunt van gedaagde dat van afbreuk geen sprake zou zijn aangezien de Goedewaagen-huisjes bestemd zijn voor een geheel ander (kopers)publiek dan het geselecteerde publiek aan wie de KLM de huisjes verstrekt keert zich tegen haar; deze omstandigheid versterkt immers juist de aantasting van het exclusieve karakter van de KLM-huisjes.

(...)

Derhalve wordt voorshands geoordeeld dat Goedewaagen, van wie, alleen al gelet op art. 2 van de overeenkomst van 25 maart 1983, mag worden aangenomen dat zij op de hoogte is van het exclusieve en prestigieuze karakter van de KLM-huisjes, onrechtmatig jegens eiseressen heeft gehandeld door het op de markt brengen van haar Delfts Blauwe huisjes.

De vorderingen, de grondslag daarvoor en het verweer

2. Goedewaagen vordert in conventie -na vermeerdering van eis- dat het de rechtbank behage om bij vonnis, voorzover mogelijk uitvoerbaar bij voorraad:
- a. Ten aanzien van de Goedewaagen-huisjes:
1. te verklaren voor recht dat Goedewaagen gerechtigd zal zijn Delfts Blauw miniatuur aardewerk huisjes op de markt te brengen, zonder deswege iets aan Bols/Henkes verschuldigd te zijn;

b. Ten aanzien van de buitengerechtelijke ontbinding en de overheveling van de leveranties naar derden:

Primair

1. te bepalen dat de buitengerechtelijke ontbinding wordt vernietigd onder gelijktijdige veroordeling van gedaagde tot nakoming van de met eiseres gesloten Akte van Dading althans overeenkomst, plus Verklaring, allen gedateerd 25 maart 1983;
2. gedaagde te bevelen met eiseres in overleg te treden aangaande leveranties voor de jaren na 1995;
3. gedaagde te veroordelen aan eiseres ten titel van schadevergoeding uit een toerekenbare tekortkoming van enige van de verplichtingen voortvloeiende uit de Akte van Dading althans overeenkomst, plus Verklaring allen gedateerd 25 maart 1983, althans ten titel van onrechtmatige daad, te voldoen, een bedrag van f 9.178.914,-- (negenmiljoen honderdachtenzeventigduizend negenhonderdveertien gulden) plus p.m., te vermeerderen met de wettelijke rente en buitengerechtelijke incassokosten conform het liquidatietarief van de Orde van Advocaten, althans een door de rechtbank vast te stellen bedrag;
4. voorzover de buitengerechtelijke ontbinding niet wordt vernietigd, gedaagde te veroordelen aan eiseres ten titel van schadevergoeding uit een toerekenbare tekortkoming van enige van de verplichtingen voortvloeiende uit de Akte van Dading althans overeenkomst, plus Verklaring allen gedateerd 25 maart 1983, althans ten titel van onrechtmatige daad, te voldoen, een bedrag van f 4.903.616,-- (viermiljoen negenhonderddrieduizend zeshonderdzestien gulden) plus p.m., te vermeerderen met de wettelijke rente en buitengerechtelijke incassokosten conform het liquidatietarief van de Orde van Advocaten, althans een door de rechtbank vast te stellen bedrag;

Subsidiair

1. te bepalen dat de buitengerechtelijke ontbinding wordt vernietigd onder gelijktijdige veroordeling van gedaagde tot nakoming van de met eiseres gesloten Akte van Dading althans overeenkomst, plus Verklaring, allen gedateerd 23 maart 1983;
2. gedaagde te bevelen met eiseres in overleg te treden aangaande leveranties voor de jaren na 1995;
3. gedaagde te veroordelen om aan eiseres te vergoeden de schade, op te maken bij staat, en te vereffenen volgens de wet, door eiseres geleden doordat gedaagde toerekenbaar tekort is geschoten en/of onrechtmatig heeft gehandeld in de richting nakoming van haar verplichtingen jegens eiseres, ten aanzien van het contractueel overeengekomen voorkeursrecht als hiervoor vermeld;
4. gedaagde te veroordelen om aan eiseres te vergoeden de schade, op te maken bij staat, en te vereffenen volgens de wet, door eiseres geleden doordat

gedaagde toerekenbaar tekort is geschoten en/of onrechtmatig heeft gehandeld in de richtige nakoming van haar verplichtingen jegens eiseres, ten aanzien van de contractueel overeengekomen verdeling van de KLM-huisjes waarbij eiseres 50% van de door gedaagde benodigde huisjes zou leveren;

5. voorzover de buitengerechtelijke ontbinding niet wordt vernietigd gedaagde te veroordelen om aan eiseres te vergoeden de schade, op te maken bij staat, en te vereffenen volgens de wet, door eiseres geleden doordat gedaagde toerekenbaar tekort is geschoten en/of onrechtmatig heeft gehandeld in de richtige nakoming van haar verplichtingen jegens eiseres, ten aanzien van het contractueel overeengekomen voorkeursrecht als hiervoor vermeld;
6. voorzover de buitengerechtelijke ontbinding niet wordt vernietigd gedaagde te veroordelen om aan eiseres te vergoeden de schade, op te maken bij staat, en te vereffenen volgens de wet, door eiseres geleden doordat gedaagde toerekenbaar tekort is geschoten en/of onrechtmatig heeft gehandeld in de richtige nakoming van haar verplichtingen jegens eiseres, ten aanzien van de contractueel overeengekomen verdeling van de KLM-huisjes waarbij eiseres 50% van de door gedaagde benodigde huisjes zou leveren;

c. Ten aanzien van de factuur met nummer 1301 d.d. 31 maart 1995

1. gedaagde te veroordelen tot betaling van een bedrag groot f 24.640,46, te vermeerderen met de contractuele rente groot 1% per maand vanaf 31 maart 1995, alsmede de incassokosten overeenkomstig het tarief van de Nederlandse Orde van Advocaten;

met veroordeling van gedaagde in alle kosten van de onderhavige procedure.

3. Tegen de achtergrond van de vaststaande feiten stelt Goedewaagen daartoe (samengevat) het volgende.

Ten aanzien van de Goedewaagen-huisjes:

Aan Goedewaagen komt het auteursrecht toe op het ontwerp van (een groot aantal van) de individuele KLM-huisjes. Voorzover dat niet het geval is wijken de Goedewaagen-huisjes fundamenteel af van de KLM-huisjes zodat zij niet zijn aan te merken als veelevoudingen van de KLM-huisjes.

Ten aanzien van de buitengerechtelijke ontbinding en de gevorderde schadevergoeding:

- I. Goedewaagen heeft voldaan aan haar verplichtingen uit de raamovereenkomst d.d. 25 maart 1983, welke juridisch dient te worden gekwalificeerd als een Akte van Dading, omdat:
 - Goedewaagen in de leveringsovereenkomst d.d. 30 juni 1983 slechts de inspanningsverplichting op zich heeft genomen om zoveel mogelijk op de Korea-kwaliteit te werken, aan welke verplichting zij heeft voldaan;
 - de aanvankelijke kwaliteitsgebreken inmiddels waren verholpen en zij de kans had moeten krijgen ook de lekkages te verhelpen;

- Bols zich plotseling op het standpunt heeft gesteld dat de door Goedewaagen geleverde huisjes niet meer zouden beantwoorden aan de overeenkomst d.d. 25 maart 1983, omdat deze niet identiek zouden zijn aan de uit het Verre Oosten afkomstige porseleinen huisjes.

II. Bols is toerekenbaar tekortgeschoten in de nakoming van haar verplichtingen jegens Goedewaagen en/of heeft jegens Goedewaagen onrechtmatig gehandeld doordat zij:

- in strijd met het bepaalde in artikel 5 van de overeenkomst aanzienlijk minder dan 50% van de KLM-huisjes bij Goedewaagen heeft afgenomen;
- in strijd met het bepaalde in artikel 6 van de overeenkomst de leveranties van Elesva B.V. stilzwijgend heeft overgeheveld naar een derde.

III. Goedewaagen heeft als gevolg van de tekortkomingen c.q. het onrechtmatig handelen van Bols schade geleden tot een bedrag van in ieder geval f 9.178.914.

Ten aanzien van de factuur d.d. 31 maart 1995:

I. De factuur heeft betrekking op een partij die is gebaseerd op eerder door Bols goedgekeurde huisjes.

II. Op grond van de op de levering van toepassing zijnde algemene voorwaarden is Bols naast de contractuele rente van 1% per maand tevens de met de incasso verbonden kosten verschuldigd.

4. Bols heeft tegen de vorderingen van Goedewaagen gemotiveerd verweer gevoerd. Voor zover dat verweer betrekking heeft op de intellectuele eigendomsrechten op de KLM-huisjes heeft zij dat tevens tot grondslag gemaakt van haar vordering in reconventie, welke hierna zal worden weergegeven. Tegen de overige vorderingen van Goedewaagen heeft zij (samengevat) de volgende verweren opgeworpen:

- a. Bols doet een beroep op rechtsverwerking. Zij voert daartoe aan dat Goedewaagen na de buitengerechtelijke ontbinding d.d. 4 september 1996 van de tussen partijen gesloten raamovereenkomst eerst tot 9 januari 1997 heeft stilgezeten, vervolgens een kort geding tegen Bols aanhangig heeft gemaakt en dat kort geding enkele dagen voor de behandeling weer heeft ingetrokken. Eerst een jaar na de ontbinding is een bodemprocedure aanhangig gemaakt.
- b. Bols betwist dat zij zich zonder goede grond op het standpunt heeft gesteld dat de door Goedewaagen geleverde huisjes niet meer beantwoordden aan de overeenkomst, omdat deze niet identiek waren aan de uit het Verre Oosten afkomstige half-porseleinen huisjes. Zij stelt daartoe dat de kwaliteit van de door Goedewaagen geproduceerde huisjes vanaf het begin van de jaren 90 terugliep. Er kwamen steeds meer klachten van de KLM met betrekking tot kleurstelling, reliëf, schoorsteenafwijkingen, weinig precieze schilderingen etcetera. Zij heeft Goedewaagen direct geconfronteerd met deze klachten. In ieder geval is daarover sedert 1993 uitvoerig door partijen gecorrespondeerd. Toen Goedewaagen in 1994 een nieuw productieproces is gaan toepassen, werd de kwaliteit onhoudbaar. Ondanks vele testen, proefseries en beloftes bleek Goedewaagen niet in staat huisjes te leveren welke, gezien het doel en de functie van de huisjes aan de gerechtvaardigde eisen van Bols en KLM

voldeden. Ten pleidooie heeft Bols hier nog aan toegevoegd dat de laatste proefzending van 1200 huisjes niet lekvrij was met als gevolg dat vrijwel alle huisjes zijn leeggelopen.

5. Bols vordert in reconventie, kort gezegd, Goedewaagen te gebieden om (i) met onmiddellijke ingang het op de markt brengen van Delfts Blauwe huisjes welke een verwarringwekkende gelijkenis vertonen met de KLM-huisjes, te staken en gestaakt te houden en (ii) aan Bols bekend te maken aan wie men "onrechtmatige huisjes" heeft geleverd, één en ander op straffe van een dwangsom, met veroordeling van Goedewaagen in de kosten van de procedure in reconventie.
6. Bols stelt daartoe in de eerste plaats dat het auteursrecht op het ontwerp van de individuele KLM-huisjes niet aan Goedewaagen, doch uitsluitend aan haarzelf toekomt. Daarnaast is er, aldus Bols, niet alleen sprake van een auteursrecht op de individuele huisjes, doch ook van een auteursrecht op de collectie KLM-huisjes als geheel. Op dat laatste auteursrecht heeft Goedewaagen inbreuk gemaakt door het in 1996 op de markt brengen van de Delfts Blauwe huisjes, die onderwerp zijn geweest van het kort geding dat heeft geleid tot het vonnis van 7 mei 1997. Voorzover geen sprake is van auteursrechtinbreuk, heeft Goedewaagen door het op de markt brengen van haar huisjes jegens Bols onrechtmatig gehandeld zoals ook door de President in kort geding is vastgesteld. Bols wenst het door de president terzake aan Goedewaagen gegeven verbod ten gronde te zien bevestigd.
7. Goedewaagen heeft tegen de vordering in reconventie gemotiveerd verweer gevoerd.

Beoordeling

In conventie en in reconventie

DE INTELLECTUELE EIGENDOM VAN DE HUISJES

Rechtsverwerking?

8. Goedewaagen heeft gesteld dat er sedert jaren door verschillende producenten Delfts Blauwe miniatuurgrachtenhuisjes op de markt worden gebracht, waartegen Bols (kennelijk) niet optreedt, terwijl zij hiermee al sedert 1987 bekend is. Volgens Goedewaagen mocht zij hieruit naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid afleiden dat het haar vrijstond en -staat Delfts Blauwe miniatuurgrachtenhuisjes op de markt te brengen. Bols heeft een en ander weersproken, onder meer stellende dat zij na onderzoek heeft geconstateerd dat het voornamelijk gaat om handel in originele, zij het tweedehandse, KLM-huisjes en dat zij, voor zover andere producenten gelijkende huisjes op de markt brengen, wel degelijk hiertegen optreedt indien zij dit redelijkerwijs noodzakelijk acht. Goedewaagen is daar verder niet meer op in gegaan zodat de rechtbank aan het beroep op rechtsverwerking voorbij gaat.

Auteursrecht op de afzonderlijke KLM-huisjes ?

9. Evenals de president is de rechtbank van oordeel dat de afzonderlijke KLM-huisjes zijn te beschouwen als voortbrengselen met een eigen, oorspronkelijk karakter en als zodanig voor auteursrecht vatbare werken. Dit punt is tussen partijen ook niet langer

in geschil.

Auteursrecht op de collectie?

10. De KLM-huisjes zijn allemaal op dezelfde wijze vormgegeven en beschilderd. De kleurstelling is identiek (blauwe ramen, deuren, daken en trappetjes en verder wit). Maatvoering en schaal stemmen overeen en de huisjes hebben een soortgelijk reliëf. Verder hebben alle KLM-huisjes een rond schoorsteentje, aangebracht aan de achterzijde van het dak, waar een kurkje in past. Door de consequente toepassing van voornoemde visuele elementen en de wijze van detaillering is een serie miniatuur-huisjes ontstaan, die op kenmerkende punten met elkaar overeenstemmen en als zodanig één geheel vormen. Dat geheel is zodanig oorspronkelijk dat de rechtbank tot het oordeel komt dat -behalve de afzonderlijke huisjes- ook de collectie als geheel is aan te merken als een werk waaraan auteursrechtelijke bescherming toekomt. Ten aanzien van de gemeenschappelijke kenmerken van de huisjes verdient de KLM-collectie als zodanig dan ook auteursrechtelijke bescherming.

Auteursrechthebbende?

11. Bols heeft onweersproken gesteld dat de eerste 18 KLM-huisjes zijn ontworpen door Rynbende (de rechtsvoorgangster van Henkes en Bols) en dat Goedewaagen daarbij geen enkele creatieve inbreng heeft gehad. De -door Rynbende ontwikkelde- gemeenschappelijke kenmerken van de huisjes lagen derhalve al vast voordat Goedewaagen de productie van de huisjes op zich nam. Partijen zijn het erover eens dat (aanvankelijk Henkes en later) Bols de tekeningen van de door Goedewaagen geproduceerde huisjes heeft vervaardigd en in de leveringsovereenkomsten en correspondentie aan Goedewaagen instructies heeft gegeven ten aanzien van het uiterlijk van de huisjes. Hiermee staat voldoende vast dat de KLM-huisjes naar het ontwerp en onder leiding en toezicht van Bols tot stand zijn gebracht, zodat Bols, conform het bepaalde in art. 6 van de Auteurswet, als maker van de huisjes dient te worden aangemerkt. Het enkele feit, door Goedewaagen nog naar voren gebracht, dat de gebruikte techniek (in casu Delfts Blauw) tot gevolg heeft dat het uiteindelijke product afwijkt van het ontwerp, doet hieraan niet af.
12. De door Goedewaagen nog gestelde omstandigheid dat Goedewaagen's Koninklijke Hollandsche Pijpen- en Aardewerkfabrieken B.V. in de jaren 30 en 40 al Delfts Blauwe miniatuurhuisjes produceerde, die waren ingericht als container voor spiritualiën, kan -zo al juist- Goedewaagen evenmin baten, nu zij niet tevens heeft gesteld dat de KLM-huisjes verveelvoudigingen zijn van die vroege huisjes.
13. De conclusie uit het voorgaande luidt dat het auteursrecht ten aanzien van de afzonderlijke KLM-huisjes berust bij Bols en niet bij Goedewaagen. Hetzelfde geldt voor het auteursrecht op de collectie KLM-huisjes.

Inbreuk op het auteursrecht op de afzonderlijke huisjes?

14. Tussen partijen lijkt niet langer ter discussie te staan de juistheid van het voorlopig oordeel van de president dat de huisjes welke Goedewaagen in 1996 op de markt heeft gebracht niet zijn aan te merken als verveelvoudigingen van de afzonderlijke KLM-huisjes. De rechtbank heeft bij waarneming van de ten processe getoonde huisjes

kunnen vaststellen dat dit oordeel juist is. Immers verschillen (afzonderlijke) KLM-huisjes op diverse punten van (afzonderlijke) Goedewaagen-huisjes.

Inbreuk op het auteursrecht op de collectie?

15. De Goedewaagen-huisjes vertonen een grote gelijkenis met de KLM-huisjes. Qua formaat onderscheiden de -ter zitting overgelegde- huisjes zich niet van elkaar en ook de kleurstelling is dezelfde, zij het dat het blauw van de Goedewaagen-huisjes iets lichter is dan dat van de KLM-huisjes.
Alle huisjes vertonen een soortgelijk reliëf, waarbij geldt dat de Goedewaagen-huisjes Herengracht 361 en 375 relatief gladdere daken en gladdere zijkanten hebben dan de KLM-huisjes en de andere Goedewaagen-huisjes.
De Goedewaagen-huisjes Herengracht 361 en 365 hebben uitspringende trappetjes. Drie van de overgelegde KLM-huisjes hebben eveneens uitspringende trappetjes, zij het minder geprononceerd dan die van vorenbedoelde Goedewaagen-huisjes.
De Goedewaagen-huisjes Singel en Prinsengracht zijn voorzien van vierkante schoorsteentjes van gelijke grootte als de KLM-schoorsteentjes en evenals de KLM-schoorsteentjes aangebracht aan de achterzijde van het dak. De Goedewaagen-huisjes Herengracht 361 en 365 hebben in het geheel geen schoorsteentjes.
Aan de achterzijde van de KLM-huisjes staat (onder meer) het Bols-logo en het KLM-logo afgebeeld. Op de achterzijde van de Goedewaagen-huisjes staat (onder meer) vermeld: "Royal G" dan wel "Royal Goedewaagen".
16. De totaalindruk van de series Goedewaagen-huisjes en KLM-huisjes is door de consequente toepassing van formaat, kleurstelling en reliëf hetzelfde. De verschillen (de tint blauw, de schoorsteentjes en het logo aan de achterzijde) vallen bij waarneming van de huisjes als collectie bij de overeenkomsten in het niet. De Goedewaagen-huisjes zijn dan ook te beschouwen als nabootsingen in gewijzigde vorm van (onderdelen van) de collectie KLM-huisjes, welke niet als nieuwe, oorspronkelijke werken kunnen worden aangemerkt. Door het produceren en verhandelen van dergelijke huisjes maakt Goedewaagen dan ook inbreuk op de auteursrechten van Bols op de collectie KLM-huisjes.

Conclusie

17. Gelet op haar stellingname vat de rechtbank de vordering van Bols in reconventie aldus op, dat zij heeft bedoeld te vorderen dat Goedewaagen zal worden bevolen om het op de markt brengen van Delfts Blauwe huisjes welke inbreuk maken op het aan Bols toekomende auteursrecht op de collectie te staken en te gestaakt te houden. Die vordering is toewijsbaar. Beantwoording van de vraag of Goedewaagen door het op de markt brengen van die huisjes, afgezien van de auteursrechtinbreuk, ook overigens onrechtmatig handelt (zoals de president heeft aangenomen) kan achterwege blijven nu Bols daarbij geen belang meer heeft.
18. Het mede gevorderde bevel om aan Bols bekend te maken aan wie men "onrechtmatige huisjes" heeft geleverd zal worden afgewezen, nu gesteld noch gebleken is dat Goedewaagen sedert de in kort geding uitgesproken veroordeling nog Delfts Blauwe huisjes op de markt heeft gebracht en Bols overigens geen genoegzame grondslag voor deze vordering heeft aangevoerd.

DE RAAMOVEREENKOMST

Ontbinding terecht?

19. Het beroep van Bols op rechtsverwerking wordt verworpen, nu voor het aannemen van rechtsverwerking in een geval als het onderhavige enkel tijdsverloop, waarop Bols zich beroept, onvoldoende is en door Bols geen bijkomende omstandigheden zijn gesteld.
20. Ter onderbouwing van haar verweer, inhoudende dat zij terecht de raamovereenkomst heeft ontbonden heeft Bols onder meer afschriften in het geding gebracht van tussen partijen gevoerde correspondentie over de periode november 1993 tot augustus 1996. Daaruit blijkt genoegzaam niet alleen dat Bols bij herhaling heeft geklaagd over de kwaliteit van de door Goedewaagen geleverde huisjes, maar ook dat Goedewaagen die klachten nauwelijks heeft betwist en zich heeft beroepen op capaciteits- en personeelsproblemen, welke voor haar rekening komen. Daarnaast heeft Bols een onderzoeksrapport d.d. 7 november 1996 van TNO overgelegd. In dat rapport wordt ten aanzien van de door Goedewaagen geleverde huisjes uitvoerig gemotiveerd geconcludeerd dat de na eind 1994 geleverde huisjes niet voldoen aan de minimale eisen van waterdichtheid en haarscheurbestandheid die gezien de aard van het product en het doel waarvoor zij gebruikt daaraan mogen worden gesteld, en voorts dat de huisjes ook visueel van lagere kwaliteit zijn dan de huisjes welke voor eind 1994 werden geproduceerd, waarbij de laatste grote leveringen van januari 1996 van onvoldoende kwaliteit worden geacht.
21. Goedewaagen heeft de door Bols gestelde tekortkomingen niet (voldoende) betwist. Zij heeft weliswaar gesteld dat de aanvankelijke kwaliteitsgebreken inmiddels waren verholpen (punt 45 van de conclusie van repliek in conventie), doch zij heeft deze stelling niet nader onderbouwd, hetgeen, mede gelet op de inhoud van het TNO-rapport d.d. 7 november 1996, wel van haar mocht worden verwacht. De door Goedewaagen als productie 19 bij de conclusie van repliek in conventie overgelegde brief d.d. 20 januari 1998 van het Duitse bedrijf Reibold & Strick is in dit verband volstrekt onvoldoende, reeds vanwege het feit dat daaruit niet valt af te leiden welke huisjes zijn onderzocht.
22. Gelet op het voorgaande moet het ervoor worden gehouden dat Goedewaagen niet naar behoren heeft gepresteerd. Het ten pleidooie door Goedewaagen nog gedane bewijsaanbod wordt als te weinig concreet gepasseerd. Dat betekent dat vast staat dat Bols op goede gronden is overgegaan tot ontbinding van de raamovereenkomst.

Wanprestatie Bols?

23. Nu Goedewaagen haar eigen verplichtingen voortspruitende uit de tussen partijen gesloten overeenkomst d.d. 25 maart 1983 niet is nagekomen, kan zij Bols in redelijkheid niet houden aan het in die overeenkomst aan haar, Goedewaagen, toegekende aandeel in de totale productie van de huisjes en het voorkeursrecht ten aanzien van een toename daarvan.

24. Als gevolg van de ontbinding kan Goedewaagen (tenslotte) geen aanspraak meer maken op betaling van de onbetaald gebleven factuur d.d. 31 maart 1995.

Conclusie

25. De vorderingen van Goedewaagen dienen te worden afgewezen.

Proceskosten

26. Goedewaagen zal, als de in het ongelijk gestelde partij, worden verwezen in de op deze procedure vallende kosten.

BESLISSING:

De rechtbank:

In conventie:

WIJST de vorderingen af;

VEROORDEELT Goedewaagen in de kosten van deze procedure, tot op heden aan de zijde van Bols begroot op f 531,35 aan verschotten en op f 3.870,- aan salaris procureur;

In reconventie:

BEVEELT Goedewaagen om met onmiddellijke ingang het op de markt brengen van Delfts Blauwe huisjes als in dit vonnis bedoeld, dan wel andere Delfts Blauwe huisjes die inbreuk maken op het aan Bols toekomende auteursrecht als in dit vonnis omschreven, te staken en gestaakt te houden;

BEPAALT dat Goedewaagen voor elke overtreding van dit bevel een dwangsom zal verbeuren van f 25.000,-;

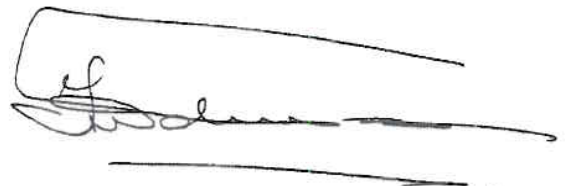
VEROORDEELT Goedewaagen in de kosten van deze procedure, tot op heden aan de zijde van Bols begroot op nihil aan verschotten en op f 1.935,- aan salaris procureur;

WIJST AF het meer of anders gevorderde;

In conventie en reconventie

VERKLAART dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad.

Aldus gewezen door mr. J.W. du Pon en uitgesproken ter openbare terechtzitting van 22 december 1999 in tegenwoordigheid van de griffier.

Mitgegeven voor eerste grasse aan:
me H.C. Grootveld
advocaat, door mij GRIFPIER van de
Notaris- en advocatenrechtbank te 's-Gravenhage
op heten 24 DEC 1899